UCHWAŁA Nr XXXIII /208/14
Rady Gminy Godzianów
z dnia 24 stycznia 2014 r.

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Godzianów w latach 2014 – 2020

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 594 ze zmianami) oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r. poz. 182, ze zmianami), Rada Gminy Godzianów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Godzianów w latach 2014 – 2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

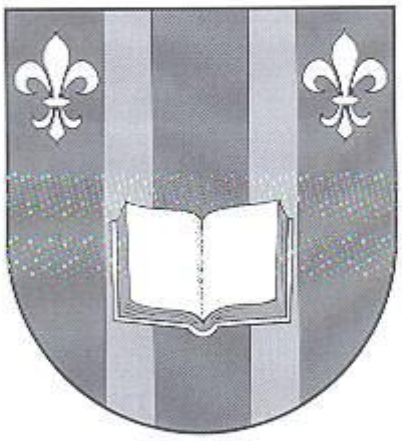
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Godzianów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Gminy
Halina Karalus

Załącznik nr 1
Do Uchwały Nr XXXIII/238/14
Rady Gminy Godzianów
z dnia 21 stycznia 2014 r.

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GODZIANÓW NA LATA 2014 – 2020

Godzianów, styczeń 2014 r.

Wstęp

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Godzianów na lata 2014-2020 jest długookresowym dokumentem planistycznym uwzględniającym program pomocy społecznej i projekty, które zostały przyjęte do realizacji, bądź będą przyjęte w późniejszym terminie. Strategia uwzględnia w szczególności programy pomocy społecznej, które mają na celu wspieranie grup szczególnego ryzyka prowadzące do ich integracji. Przygotowanie strategii miało na celu stworzenie podstaw metodycznych i merytorycznych dla realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych. Dokument ten ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców Gminy Godzianów, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz pozostających na marginesie życia społecznego. Obowiązek opracowania strategii wynika z art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r. poz. 182 ze zm.), stanowiącym, że „ do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka".

Niniejsza strategia ma stanowić podstawę do realizacji wzorców interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy ocenionych negatywnie zjawisk występujących na terenie Gminy Godzianów. Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest nie tylko koniecznością wynikającą z obowiązku nałożonego Ustawą o Pomocy Społecznej, ale i nicodzowną potrzebą do spójnej i efektywnej pracy z osobami będącymi klientami systemu pomocy społecznej.

Po okresie realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 -2013 nadszedł czas na wytyczenie nowych kierunków i zadań służących zmniejszeniu negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie naszej gminy. Konieczne jest określenie celów i kierunków działania na najbliższe lata. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 w Gminie Godzianów zorientowana jest na rozszerzenie form pracy socjalnej, współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Godzianów jest kontynuacją dokumentu sporządzonego na lata 2008r. - 2013r. jest zgodna z założeniami polityki państwa, ustaw kompetencyjnych nakładających na organy administracji rządowej i samorządowej określone obowiązki, a także dokumentami strategicznymi spójnymi i zgodnymi z zadaniami nałożonymi na gminę w zakresie polityki społecznej.

Strategia ma charakter otwarty, zawiera w sobie założenie ciągłego doskonalenia zawartych w niej zapisów, modyfikacji kierunków działań oraz sposobów realizacji założonych celów. Dobrze opracowana Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej dla których stanowi potencjalne uzasadnienie.

1. Prawne uwarunkowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Opracowując Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 - 2020 opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych.
Poniżej przedstawiono kluczowe dla ww. dokumentu, akty prawne z krótką charakterystyką zagadnień, które są szczególnie istotne dla funkcjonowania Strategii.

1.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jest najważniejszym aktem prawnym państwa polskiego oraz fundamentem państwa i systemu prawnego. To ona określa podstawowe prawa i wolności obywatelskie, a także gwarantuje poszanowanie praw osobistych, politycznych, ekonomicznych oraz socjalnych. Szczególną ochroną Konstytucja obejmuje dobro rodziny. Konstytucja Rzeczypospolitej Polski mówi, ze wszyscy obywatele są równi wobec prawa i obowiązków. Mają prawo do równego ich traktowania i nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny. Oznacza to również, że pomoc społeczna powinna wspierać osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiać im życie w warunkach odpowiednich godności człowieka.

1.2. Ustawa o pomocy społecznej

Od 01 maja 2004 r. obowiązuje ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy Społecznej (Dz. U. z 2013, poz. 182 z pożn. zm.). Ustawodawca definiuje pomoc społeczną jako instytucję polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ustawa o pomocy społecznej określa zadania w zakresie pomocy społecznej, organizację pomocy, rodzaje świadczeń, a także zasady i tryb ich udzielania. Określa również materialno-prawne przesłanki udzielania świadczeń z pomocy społecznej z tytułu:

1. Ubóstwa,
2. Sieroctwa,
3. Bezdomności,
4. Bezrobocia,
5. Niepełnosprawności,
6. Długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. Przemocy w rodzinie,
8. Potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. Braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
11. Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
12. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. Alkoholizmu lub narkomanii,

14. Zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
15. Klęski żywiołowej lub ekologicznej.

1.3. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z pożn. zm.) kładzie szczególny nacisk na edukację oraz aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem.

2.4. Ustawa o spółdzielniach socjalnych

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 94, poz. 651 z pożn. zm.) kompleksowo reguluje kwestię funkcjonowania spółdzielni pracy. W myśl cytowanej ustawy spółdzielnia pracy to forma prawna podmiotu łączącego w sobie cechy przedsiębiorstwa oraz organizacji pozarządowej, mająca umożliwić jej członkom, którymi muszą być w 50% osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, powrót do uregulowanego życia społecznego i aktywności na rynku pracy. Spółdzielnia socjalna, jako rodzaj spółdzielni pracy, opiera się na zasadzie osobistego świadczenia pracy przez jej członków.

1.5. Ustawa o świadczeniach rodzinnych

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013r., poz. 1456 z pożn. zm.) reguluje przyznawanie i wypłatę świadczeń z poza systemu ubezpieczeń. Świadczenia przyznawane zgodnie z powyższą Ustawą są w całości finansowane ze środków budżetu państwa.
W myśl ustawy o świadczeniach rodzinnych istnieje jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenia opiekuńcze tj. zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne, oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

1.6. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego

Według ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375, z pożn. zm.) tytułową ochronę zapewniają organy administracji rządowej, samorządowej, instytucje do tego powołane oraz stowarzyszenia, fundacje, związki wyznaniowe, a także inne osoby fizyczne i prawne.
W świetle ustawy, ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:
1. Promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym.
2. Zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.
3. Kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

1.7. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 874 z późn. zm.) jest szczególnie ważnym aktem z punktu widzenia działalności i tworzenia organizacji pozarządowych w Polsce. Ustawa szczegółowo reguluje:

1. Prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),
2. Uzyskanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego),
3. Nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego,
4. Wolontariat.

1.8. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r. poz. 1356 z późn. zm.) powierza gminie najwięcej kompetencji i zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi oraz wychowaniu w trzeźwości jako jednostce administracyjnej będącej najbliżej społeczeństwa lokalnego. Do zadań tych należy:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
5. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

1.9. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) określa następujące zadania gminy w tym obszarze:

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,

4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zespół interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie ma za zadanie diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Zespół Interdyscyplinarny realizuje swoje cele m.in. poprzez opracowywanie i realizację indywidualnych planów pomocy i inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach. Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów.

1.10. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013r., poz. 135 z późn. zm.), nakłada nowe obowiązki na administrację publiczną. W myśl powyższej ustawy obowiązkiem gminy jest zapewnienie wsparcia rodzinie z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie:

a) pracy z rodziną, tj.: takich jak: konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacje, usługi opiekuńcze, pomoc prawna, a także pomoc ze strony asystenta rodziny,

b) pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci poprzez placówkę wsparcia dziennego oraz rodzinę wspierającą. Szczegółowe zadania gminy zostały określone w art. 176 ustawy i należą do nich:

1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,

2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,

3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

4) finansowanie:

a) kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,

b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,

c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające.

5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w ustawie,

7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
8) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w ustawie.

2.Charakterystyka gminy

Gmina Godzianów jest jedną z najmniejszych gmin o powierzchni 44,06km^2 (4406ha), co stanowi niewiele, bo zaledwie 5,83 % ogólnej powierzchni powiatu. Siedzibą gminy jest wieś Godzianów. Gmina Godzianów leży w bezpośrednim sąsiedztwie z dużymi gminami: Skierniewice, Głuchów, Maków oraz mniejszymi Słupia i Lipce Reymontowskie, co w powiązaniu z niewielkimi zasobami gminy ma bardzo istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez wsparcie ponadlokalne. 86 % powierzchni zajmują grunty rolne - 3261 ha, 68ha zajmują sady, a łąki i pastwiska łącznie obejmują 342 ha. 7 % użytki leśne - 276 ha. Nieużytki rolne to 34 ha . Obszar intensywnego rozwoju rolnictwa obejmuje tereny południowe gminy, na których występują gleby wysokich klas bonitacyjnych.

Najwięcej, bo 131 jest gospodarstw rolnych o powierzchni od 7 do 10 ha stanowią one 25% wszystkich gospodarstw. Brak jest gospodarstw dużych o powierzchni powyżej 50 ha. Gospodarstwa do 1 ha stanowią ok. 13% - 71 gospodarstw. Są to gospodarstwa o małym areale, w których opłacalność produkcji jest zbyt niska i rolników nie stać na wdrażanie nowoczesnych technologii.

Przez teren gminy przechodzą następujące szlaki komunikacyjne:

- trasa kolejowa Warszawa – Łódź, ze stacją kolejową w Płycwia,
- droga wojewódzka 705 – Śladów – Sochaczew – Skierniewice – Jeżów przebiegająca przez Byczki .

Gmina Godzianów podzielona jest na sołectwa: Godzianów, Kawęczyn, Lnisno, Płycwia, Byczki i Zapady. Wieś gminna Godzianów jest oddalona o około 50 km od Łodzi, 80 km od Warszawy i 10 km od Skierniewic. Liczba mieszkańców gminy Godzianów w okresie od 2008 r. do 20012 r. przedstawia się następująco:

- w 2008 r. – 2707 osób
- w 2009 r. – 2675 osób
- w 2010 r. – 2626 osób
- w 2011 r. – 2636 osób
- w 2012 r. – 2628 osób

W gminie Godzianów na dzień 31.12.2011 r. zarejestrowanych było 162 podmiotów gospodarki narodowej. Zdecydowaną większość tych podmiotów stanowią jednostki prywatne – 90,7% %.

Na terenie gminy Godzianów funkcjonują:

- Przedszkole w Godzianowie,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących

  w tym:

  Szkoła Podstawowa w Godzianowie,

  Gimnazjum w Godzianowie

  Liceum Ogólnokształcące w Godzianowie
- Szkoła Podstawowa w Lnianie,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Godzianowie

Wszystkie szkoły posiadają dostęp do Internetu. Uczniowie godzianowskich szkół korzystają z nowoczesnej hali sportowej zbudowanej w 2004 r. Jest to jeden z największych i najlepiej wyposażonych obiektów sportowych na terenie powiatu skierniewickiego, spełniający wymogi Unii Europejskiej oraz wybudowany kompleks sportowy w ramach rządowego programu „Moje Boisko - Orlik 2012". Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Godzianowie

3. Pomoc społeczna w gminie

Pomoc społeczna jest uzależniona od innych dziedzin polityki społecznej takich jak: zdrowie, oświata, rynek pracy czy polityka mieszkaniowa. Ma to związek z zadaniem pomocy społecznej, które polega na umożliwieniu osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać. W szczególnie trudnych sytuacjach znajdują się rodziny niepełne, wielodzietne, dotknięte chorobą (niepełnosprawnością), patologiczne. W rodzinach tych najczęściej występuje nakładanie się czynników negatywnych, np.: ubóstwo i niedostatek, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, niesprawność psychofizyczna, mała aktywność, uzależnienia, roszczeniowość, zaburzenia psychiatryczne. Wspólną cechą tej kategorii rodzin jest ograniczona zdolność pokonywania trudności w warunkach wzrostu kosztów utrzymania, spadku realnych dochodów, bezrobocia, konkurencyjności na rynku pracy, niskie wykształcenie lub jego brak, roszczeniowość, znacznych ograniczeń w sferze polityki społecznej. Dlatego też najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, długotrwała choroba, brak aktywności zawodowej i społecznej, odizolowanie. Z pomocy korzystają również osoby z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, powodem przyznania pomocy bywa także bezrobocie, alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność, sieroctwo i narkomania.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Godzianów są realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie ustalonym przepisami prawa oraz bieżącymi potrzebami lokalnej społeczności. Liczba świadczeniobiorców w latach 2009 -2012 przedstawia się następująco:

Tabela 1. Liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej w latach 2009-2012

Lata	Liczba rodzin	Liczba świadczeniobiorców	Liczba osób w rodzinach
2009	55	120	230
2010	73	131	291
2011	74	136	283
2012	71	133	273

Źródło : GOPS w Godzianowie

Z przedstawionej tabeli wynika, że liczba świadczeniobiorców utrzymuje się praktycznie na stałym poziomie. Świadczeniobiorcy korzystają z pomocy w formie zasiłków okresowych, zasiłków celowych oraz dożywiania w szkołach.

Jednak pomimo tego, że liczba świadczeniobiorców praktycznie jest taka sama to wydatki na pomoc społeczną z roku na rok wzrastają. Zwiększone wydatki na pomoc społeczną są niewątpliwie uzasadnione ponieważ wzrastają koszty zakupu towarów, usług oraz ogólnych kosztów utrzymania. Poniższa tabela przedstawia budżet na pomoc społeczną w latach 2009 – 2012

Tabela 2. Budżet na pomoc społeczna w latach 2009-2012

Rok	Budżet (ogółem) w zł
2009	57.598
2010	63.401
2011	139.688
2012	166.379

Źródło : GOPS Godzianów

Należy zwrócić uwagę, że nakłady na pomoc społeczną uzależnione są od aktualnie obowiązujących przepisów prawnych, w szczególności od ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych. Zasadniczą przyczyną przyznawania pomocy w gminie Godzianów jest ubóstwo, bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność i długotrwała choroba

3.1. Skutki bezrobocia

Wśród skutków bezrobocia można wymienić ekonomiczne, psychospołeczne i polityczne skutki tego zjawiska. Ich ocena bez względu na to, z jakim rodzajem następstw mamy do czynienia jest zawsze negatywna, choćby z powodu braku aktywności społecznej. Ocena skutków bezrobocia jest zależna od długości okresu pozostawania bez pracy. Z tego

względu należy zauważyć, że im dłuższy okres pozostawania bez pracy tym bardziej negatywne skutki wywołuje bezrobocie, tym większa bezsilność i izolacja społeczna.

Bezrobocie, zwłaszcza długookresowe świadczy o ułomności całego systemu gospodarczego i można uznać je za zjawisko patologiczne gdyż pozbawia ono możliwości zaspokojenia jednej z podstawowych potrzeb – potrzeby pracy, komunikacji i poczucia przynależności do danej grupy społecznej. W konsekwencji uniemożliwia realizację podstawowych funkcji zatrudnienia i staje się źródłem strat zarówno ekonomicznych jak i psychospołecznych.

Do najbardziej negatywnych skutków bezrobocia zaliczyć należy:

- obniżenie materialnego poziomu życia
- zagrożenie egzystencji osób bezrobotnych i ich rodzin
- emigracja wykształconych kadr, zwłaszcza młodych ludzi, którzy nie mogą znaleźć pracy
- frustracja poszczególnych jednostek i całych grup spowodowana niemożnością włączenia się ludzi w proces pracy i związane z tym poczucie nieprzydatności
- ujemny wpływ na stan zdrowia psychicznego i fizycznego dotkniętych nim osób
- wzrost liczby samobójstw
- patologia społeczna przejawiająca się alkoholizmem, narkomanią, przestępczością zarówno wśród dorosłych jak i wśród młodzieży.

Niemożność uzyskania normalnej pracy skłania zwłaszcza osoby przejawiające jeszcze aktywność zawodową do poszukiwania nielegalnych źródeł dochodów. Ponadto przeważająca część osób bezrobotnych ma na utrzymaniu rodzinę, więc skutki utraty pracy dotykają całe rodziny, wpływając na pogorszenie standardu ich życia.

Negatywne skutki bezrobocia bardzo wyraźnie uwypuklają się w sferze materialnej osób pozostających bez pracy. Spadek dochodów prowadzi w bardzo krótkim czasie do obniżenia poziomu konsumpcji, ponieważ dodatkowe, poza płacą i świadczeniami społecznym, źródła utrzymania są niewielkie.

Negatywne skutki bezrobocia to przede wszystkim kłopoty finansowe. Ubóstwo, zależność od innych ludzi, niepokój o przyszłość problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna oraz ograniczenie uczestnictwa w życiu politycznym, kulturalnym i społecznym.

3.2. Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby" kryją się, poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje, takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, zaspokojenie sfer intelektualnych.

Ubóstwo jest głównym powodem przyznawania pomocy przez ośrodek pomocy społecznej. Sytuacja rodzin dotkniętych ubóstwem i narażonych na nie niesie zagrożenie dla wielu podstawowych funkcji rodziny oraz powoduje głęboką dysfunkcjonalność wielu rodzin.

Ograniczenie ubóstwa powinno być zatem jednym z podstawowych zadań polityki społecznej.

3.3. Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych

Dysfunkcją uprawniającą do korzystania z pomocy jest m.in., bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych niejednokrotnie jest podstawą do organizowania zastępczych form opieki nad dzieckiem.

Nie ulega wątpliwości – także w świetle zasad przyjętych przez kodeks rodzinny i opiekuńczy – że najwłaściwszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka jest rodzina. To w rodzinie dziecko zdobywa pierwsze informacje o otaczającym je świecie, tu poznaje i przyswaja normy moralne, wzorce zachowania. Rodzina kształtuje osobowość dziecka, oddziałuje nań najdłużej i najsilniej. Tylko ona zaspokaja podstawowe potrzeby emocjonalne dziecka. Rodzice posiadają niezbędną autonomię i środki do prawidłowego wychowania swoich dzieci. Gwarantują im to przepisy prawa, przewidując jednak możliwość sprawowania kontroli nad prawidłowym wykonywaniem przez rodziców władzy rodzicielskiej. Również dziecko ma prawo sygnalizować niewłaściwe wykonywanie władzy rodzicielskiej zagrażające jego dobru.

Najważniejszą jednak funkcję kontrolną w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej sprawuje państwo, działając poprzez swoje organy, a głównie przez sąd opiekuńczy.

Ukształtowanie instytucji władzy rodzicielskiej w polskim prawie rodzinnym związane jest z jego zasadą główną - dobra dziecka. Ponieważ dziecko przez pierwsze lata życia jest niesamodzielne, naturalne jest, że zostaje przez swoich rodziców otoczone pieczą. Wykonywanie tej pieczy nazywane jest powszechnie władzą rodzicielską.

Władza rodzicielska – to ogół praw i obowiązków względem dziecka, mających na celu zapewnienie mu należytej pieczy i strzeżenie jego interesów. Władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak wymaga tego dobro dziecka i interes społeczny.

Kształtując władzę rodzicielską , ustawodawca uznał jednak za konieczne poddanie jej kontroli sądu opiekuńczego. Ingerencja sądu w wykonywanie władzy rodzicielskiej prowadzi do jej ograniczenia, zawieszenia bądź pozbawienia.

Rodzina dysfunkcyjna nie spełnia podstawowych zadań, które należą do jej istoty: nie zapewnia odpowiedniego klimatu emocjonalnego, nie zaspokaja potrzeb materialnych, duchowych, nie daje zaplecza dla zaspokojenia potrzeb psychicznych czy choćby warunków realizacji podstawowego obowiązku szkolnego. Najistotniejszymi skutkami marginalizacji i wykluczenia społecznego rodzin dysfunkcyjnych są: konflikty z prawem, trudności w nauce, nieumiejętne wykorzystanie czasu wolnego, rozluźnienie więzi rodzinnych, brak motywacji do dalszej nauki, brak samoakceptacji, brak motywacji do samorozwoju, problemy zdrowotne, izolacja, zanik ambicji, trudności wychowawcze, poczucie niższości, przemoc w rodzinie,

osamotnienie, wzrost zachowań patologicznych, negatywne wzorce dla dzieci, konflikty rodzinne.

Gdy istnieją jakiekolwiek wątpliwości co do prawidłowości wykonywania władzy rodzicielskiej, sąd na podstawie zebranego materiału dowodowego bada i ocenia czy dobro dziecka zostało naruszone lub czy jest zagrożone. Efektem tego może być zarządzenie umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Najczęstszymi przyczynami interwencji sądu są: niewydolność wychowawcza rodziców, zaniedbywanie obowiązku sprawowania pieczy nad dzieckiem, nadużywanie alkoholu przez jedno lub oboje rodziców, nieporadność, brak środków utrzymania, brak odpowiednich warunków mieszkaniowych i inne. Efektem nienależytego wykonywania władzy rodzicielskiej jest najczęściej absencja szkolna, związane z nią dodatkowe kłopoty szkolne dziecka, między innymi powtarzanie klasy, zły stan sanitarny i zdrowotny mieszkań , brud, brak nawyków higienicznych , pasożyty, choroby , brak szczepień. Towarzyszy temu często zaburzony rozwój emocjonalny i brak poczucia bezpieczeństwa.

Według stanu na dzień 31.12.2012 r. na terenie gminy funkcjonowały 2 rodziny zastępcze, w których wychowywało się 4 dzieci.

Podobnie jak w rodzinach zastępczych głównymi przyczynami umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych jest niezaradność rodziców biologicznych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trudna sytuacja bytowa, alkoholizm i przemoc w rodzinie czyli sieroctwo społeczne.

3.4. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność to stan będący efektem dysfunkcji natury fizycznej lub psychicznej. Wynikły z urazów, schorzeń lub zaburzeń rozwojowych i powodujący znaczące ograniczenie możliwości wykonywania przez jednostkę podstawowych czynności życiowych. Do podstawowych czynności życiowych zalicza się samoobsługę, przemieszczanie się, czynności manualne, orientację w otoczeniu, zdolności komunikowania się z innymi ludźmi oraz czynności związane z uczeniem się, wykonywaniem pracy, życiem rodzinnym czy prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka, to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością. Z drugiej strony przyczyną jest ograniczenie dochodów – utrata pracy i renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowania przez innych członków rodziny zobowiązanych do świadczeń opiekuńczych. Na tę typową sytuację niekorzystnie mogą także wpływać dodatkowe czynniki i uwarunkowania, które czynią życie tych rodzin szczególnie trudnym. Chodzi tu między innymi o następujące elementy:

- wcześniejsza trudna sytuacja bytowa, na przykład brak podstawowego standardu wyposażenia w sprzęt gospodarstwa domowego (brak podstawowych mebli, pralki, lodówki, itp);
- wysoki poziom wydatków, gdy więcej niż jedna osoba wymaga działań opiekuńczo – leczniczo-rehabilitacyjnych;
- niezaradność życiowa członków rodziny, nieumiejętność gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi.

Dotknięcie jednego z członków rodziny niepełnosprawnością stanowi sytuację kryzysową. Obserwacje pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób jest trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z koniecznością zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitacją. Dużym problemem są także bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

Ważna jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości. Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wynikają z trudności w akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z braku zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Szczególnie trudna jest sytuacja osób samotnych i niepełnosprawnych w środowisku wiejskim. W naturalny sposób obowiązek zapewnienia opieki osobom niesprawnym spoczywa na rodzinie. W przypadku, gdy nie jest to możliwe, przepisy nakładają taki obowiązek na gminę. O ile w większych miejscowościach istnieje możliwość zapewnienia usług opiekuńczych przez gminę, przynajmniej w stosunku do pewnej ograniczonej liczby osób, to w przypadku osób samotnych zamieszkujących na wsi, poza ewentualną pomocą sąsiedzką nie ma technicznie możliwości zapewnienia tego rodzaju świadczeń.

Również możliwość korzystania z pełnej opieki zdrowotnej, zwłaszcza specjalistycznej jest bardzo ograniczona, ze względu na odległość specjalistycznych placówek służby zdrowia od miejsca zamieszkania. W takim wypadku jedynym sposobem udzielenia pomocy jest skierowanie do domu pomocy społecznej. Z uwagi jednakże na wysoki koszt utrzymania mieszkańca w domu pomocy, w pierwszej kolejności należałoby rozwinąć system usług opiekuńczych w środowisku, szczególnie pod kątem potrzeb osób wymagających opieki częściowej. Rozwój sieci usług środowiskowych na rzecz poprawy sytuacji życiowej osób częściowo lub całkowicie niezdolnych do samodzielnej egzystencji oraz wzmocnienie potencjału opiekuńczego rodziny, może rozwiązać problem w takim stopniu, że umieszczenie mieszkańca gminy w DPS będzie następowało w sporadycznych przypadkach.

3.5. Alkoholizm

Kolejną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą ze strony systemu pomocy społecznej, stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów

alkoholowych i innych substancji psychoaktywnych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych problemów. Zjawisko to stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia, dla wielu mieszkańców i nie zależy od płci, wieku ani poziomu wykształcenia. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej. Jest też społecznie akceptowalne jeśli zastosujemy podział wg. płci – mężczyzna może pić alkohol.

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu.

W rodzinach, które objęte są pomocą socjalną pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających piciu alkoholu, stosowanie zachęty do spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia" alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne. Alkoholizm to częsta przyczyna interwencji sądu w sprawy opiekuńczo – wychowawcze.

Praca z tak zaburzonymi klientami jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie. W pracy z tymi osobami pracowników socjalnych wspomagają: Poradnia Odwykowa, Skierniewickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kluby Abstynenckie. Tylko wspólnie połączone działania mogą przynieść choć minimalny efekt.

3.6. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie to intencjonalne działanie zamierzone i wykorzystujące przewagę sił, działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

1. jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
2. siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą
3. narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.),
4. powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu.

Wyróżnia się następujące rodzaje i formy przemocy:

1. przemoc fizyczna – popychanie, odpychanie, bicie, kopanie, obezwładnianie itp.,

2. przemoc psychiczna – wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, kontrolowanie, ograniczanie itp.,
3. przemoc seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych itp.,
4. przemoc ekonomiczna i zaniedbanie – odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny itp.

Dopuszczenie się przemocy wobec osoby najbliższej jest zachowaniem niewątpliwie nagannym i zasługującym na potępienie.

3.7. Narkomania

Na terenie gminy Godzianów pojawia się również problem sięgania po środki psychoaktywne (narkotyki). Aktualnie bardzo istotnie zmienił się obraz narkomana. Obecnych narkomanów trudno w pierwszym kontakcie odróżnić od przeciętnej młodzieży. Są to osoby uczące się w gimnazjach i szkołach średnich, często koledzy naszych dzieci (młodzież 13 – 16 letnia).

Do najczęstszych zjawisk wskazujących na ryzyko sięgania po narkotyki należą:

- dobre usytuowanie materialne powiązane często z „zapracowaniem rodziców" tzn. zajęciem pracą zawodową, działaniem społecznym,
- konflikty w rodzinie i małżeństwie (brak porozumienia między rodzicami),
- rozbite rodziny (dzieci wychowywane przez samotne matki),
- wagarowanie i gwałtowny spadek wyników w nauce,
- palenie papierosów, picie alkoholu przed 18 rokiem życia.

Zwiększała się podaż narkotyków na nielegalnym rynku i w ślad za tym ich dostępność.

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego). Działania profilaktyczne dla młodzieży, rodziców i pedagogów szkolnych były by wskazane celem przestrzegania, ale i szybkiego reagowania.

Liczbę osób nadużywających i uzależnionych trudno precyzyjnie oszacować ze względu na częste zmiany miejsca zamieszkania przez młodzież w związku z nauką w szkole, Zwiększającą się mobilnością rodzin. Mechanizmami wypierania i stereotypami.

Powszechnym problemem jest niska wiedza na ten temat wśród rodziców, nauczycieli

i wychowawców. Zwraca też uwagę chłonność środowisk młodzieży na „nowinki", brak zainteresowań młodzieży i brak miejsc oferujących atrakcyjne formy spędzania czasu wolnego.

3.8. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

Kolejną grupę klientów pomocy społecznej stanowią osoby opuszczające zakłady karne. System pomocy społecznej kontynuuje pomoc wobec osób opuszczających zakłady karne i przebywających na wolności po odbyciu kary. Znaczenie tej pomocy można upatrywać w tym, że kiedy zostaje zastosowana w odpowiedni sposób, może ograniczyć powrót do przestępstw. W obecnej sytuacji ekonomicznej, gdzie wzrasta bezrobocie, następuje pauperyzacja społeczeństwa, osoby wracające do społeczeństwa mają ogromne trudności readaptacyjne. Praca socjalna z tą kategorią beneficjentów nabiera więc znaczenia. Konieczna jest jednak do osiągnięcia readaptacji byłych więźniów koordynacja działalności kuratorów sądowych, pracowników socjalnych, a także rozbudowa noclegowni, schronisk czy przytulisk. W realizacji różnych form pomocy skazanym mogą także uczestniczyć stowarzyszenia, fundacje, organizacje i instytucje pomagające więźniom, kościoły i związki wyznaniowe. Działalność ta oparta powinna być na trzech podstawowych elementach:

1) pracy wychowawczej
2) leczeniu
3) działalności opiekuńczej, zwłaszcza z zakresu opieki społecznej.

Trudno jest oczekiwać powodzenia, w realizowanym procesie resocjalizacji skazanych, bez socjalnego zabezpieczenia ich funkcjonowania, w początkowym okresie pobytu na wolności. Obecna praktyka jest najczęściej taka, że kurator pod którego opieką znajduje się osoba opuszczająca zakład karny, nie dysponuje większymi możliwościami pomocy w zakresie uzyskania zatrudnienia i zakwaterowania. Posiadane przez kuratorów skromne środki finansowe przeznaczane na pomoc postpenitencjarną, są niewystarczające.

Wadliwie funkcjonująca pomoc postpenitencjarna, której nie otrzymuje skazany w okresie pierwszego miesiąca po zwolnieniu z zakładu karnego, a przeważnie będący w tym czasie w stanie kryzysu, w stanie opresji wynikającej z trudności adaptacyjnych w warunkach wolnościowych powoduje, że nieuchronnie powraca on na drogę przestępstwa. Wyjątek stanowią w tym przypadku osoby skazane, które otrzymują po opuszczeniu zakładu karnego oparcie w rodzinie. Jednak są to rzadkie przypadki, ponieważ większość osób skazanych pochodzi z rodzin patologicznych, biednych, stanowiących tak zwany margines społeczny.

4.Strategia działań

Gmina Godzianów w zakresie polityki społecznej pragnie jak najlepiej zapewnić mieszkańcom warunki życia ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych

wykluczeniem społecznym. W celu realizacji tego zadania wytypowano 4 obszary w których mieszkańcy wymagają wsparcia. Są to:

- ✓ rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym (ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kobiet na wsi),
- ✓ rodziny w których występuje choroba alkoholowa,
- ✓ niepełnosprawni i długotrwale chorzy,
- ✓ dzieci i młodzież.

Rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym

Rodzina stanowi podstawowe ogniwo w strukturze społecznej. O warunkach jej rozwoju i funkcjonowania decydują działania z zakresu polityki ekonomicznej i społecznej. Aby mogła w pełni się rozwijać i wypełniać zadania i obowiązki powinna zostać otoczona szczególną ochroną i wsparciem ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci. Zaspokojenie potrzeb rozwojowych dziecka jest możliwe w rodzinie o prawidłowej strukturze i atmosferze gwarantującej poczucie stabilności i bezpieczeństwa. Negatywne zjawiska pogłębiającego się bezrobocia, bezradności dotyczą wszystkich członków rodziny.

Przy realizacji zadań pomocy społecznej za priorytet należy przyjąć wspieranie środowisk i rodzin najbardziej zagrożonych biedą i trudnościami w rozwiązywaniu narastających problemów ekonomicznych, wychowawczych, psychicznych, zdrowotnych.

Jednym z głównych problemów większości rodzin jest bezrobocie, przy czym znaczna część osób nie ma uprawnień do świadczeń w formie zasiłków dla bezrobotnych. Dotyczy to głównie rodzin o niskim poziomie wykształcenia, także wielodzietnych i niepełnych. Trudną sytuację na wsi mają także kobiety, ponieważ wraz z mężami prowadzą małe gospodarstwa rolne, które przynoszą małe dochody i nie mogą podjąć pracy ze względu na opiekę nad dzieci. W środowisku wiejskim kobiety postrzegane są jako osoby, które powinny zajmować się dziećmi, prowadzić dom i gospodarstwo. Dlatego ważne jest aby zmienić stereotypy panujące na wsi oraz ukazać możliwość samorealizacji i podejmowania nowych wyzwań w celu poprawy warunków życia. Ponadto dojazdy do pracy to także dodatkowy czas w którym kobieta mogłaby przeznaczyć na opiekę nad dziećmi. Niestety łączy się to z tym, że dzieci z takich rodzin są często nieprawidłowo żywione i jedynym posiłkiem jest posiłek otrzymywany w szkole.

Celem głównym w tym obszarze jest utrzymanie podstawowych funkcji rodziny i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Cele szczegółowe:

- zwalczanie bezrobocia i przeciwdziałanie jego skutkom,
- integracja w środowisku wiejskim poprzez spotkania w grupach i Kołach Gospodyń Wiejskich oraz w Ochotniczych Strażach Pożarnych
- organizowanie pomocy w rozwiązywaniu i ograniczaniu patologii
- pomoc rodzinom w uzyskaniu samodzielności finansowej i eliminowanie postaw roszczeniowych
- przeciwdziałanie wieloletniemu „ uzależnieniu" klientów od świadczeń pomocy społecznej

Zadania:

- prowadzenie pracy socjalnej z bezrobotnymi, współdziałanie z Powiatowym Urzędem Pracy w Skierniewicach
- motywowanie bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem kobiet do aktywnego poszukiwania pracy, do przekwalifikowania, szkoleń i kursów
- porady i informacje
- wykorzystanie różnych systemów wsparcia (psychologicznego, socjalnego, prawnego)
- pomoc finansowa rodzinom zagrożonym
- prowadzenie pracy socjalnej
- dożywianie dzieci w szkołach
- stymulacja aktywności własnej rodzin w celu zaspokojenia potrzeb socjalno – bytowych z wykorzystaniem własnych możliwości

Efekty:

- uaktywnienie osób bezrobotnych szczególnie kobiet
- poprawa sytuacji socjalno – bytowej
- zmniejszanie skutków psychicznych i społecznych bezrobocia
- hamowanie rozwoju zjawisk patologicznych
- zapobieganie poczuciu bezradności i osamotnienia
- zwiększenie umiejętności w zakresie aktywności do zmiany sytuacji życiowej i do działań w tym kierunku

Rodziny w których występuje choroba alkoholowa

Spożywanie alkoholu w nadmiernych ilościach niesie za sobą wiele negatywnych konsekwencji, prowadzi do uzależnienia w wyniku którego osoby w rodzinach zachowują się nieobliczalnie i w nieopanowany sposób.

Choroba alkoholowa jest poważnym problemem społecznym, rzutującym na pozostałe sfery życia i generującym inne problemy społeczne. W szczególności alkohol prowadzi do wzrostu przestępczości, pogłębia ubóstwo, wywołuje przemoc w rodzinie. Dotyka też coraz częściej młodzież. Aby zwalczyć to zjawisko należy wspomagać działania profilaktyczne zapobiegające uzależnieniom.

Celem głównym tego obszaru jest aktywna forma przeciwdziałania negatywnym skutkom używania alkoholu oraz bieżące rozwiązywania problemów uzależnień wśród mieszkańców.

Cele szczegółowe:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznych dla osób uzależnionych
- udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie zajęć sportowych, dożywiania dzieci w szkole.

Zadania:

- realizacja programów terapeutycznych dla mieszkańców gminy z uwzględnieniem specjalistycznych problemów
- podnoszenie standardu świadczonych usług zdrowotnych
- współpraca gminy w zakresie prowadzenia rozmów motywacyjnych, wydawania orzeczeń opinii biegłych dotyczących osób wobec których toczy się postępowanie o leczenie odwykowe
- prowadzenie działań pomocowych na rzecz ofiar przemocy w rodzinie
- prowadzenie programów edukacyjno – profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz ich rodziców w zakresie uzależnień
- wspieranie i włączenie się do kampanii ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych w zakresie uzależnień i przemocy wobec dzieci.
- Wspieranie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych działających na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.

Efekty:

- zmniejszenie się liczby osób uzależnionych
- ograniczenie spożycia alkoholu przez mieszkańców gminy
- redukcja zjawiska przemocy w rodzinie
- ograniczenie zjawiska ubóstwa

Niepełnosprawni i długotrwale chorzy

Osoby niepełnosprawne stanowią z naszym kraju liczną społeczność, która liczy około 4,5mln osób, a prognoza GUS przewiduje, że liczba tych osób ciągle wzrasta. Osobami niepełnosprawnymi są osoby, które posiadają stopień niepełnosprawności orzeczony przez Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję Lekarską przy ZUS, KRUS. W codziennym funkcjonowaniu osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody uniemożliwiające prowadzenie liczne przeszkody uniemożliwiające prowadzenie aktywnego życia społecznego oraz utrudniające integrację z najbliższą społecznością lokalną.
Celem głównym tego obszaru jest poprawa warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.

Cele szczegółowe:

- aktywizacja zawodowa i wzmocnienie pozycji osób niepełnosprawnych tak by mogły realizować się na rynku pracy
- inicjowanie działań zmierzających do udostępnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do informacji i środków komunikacji

Zadania

- wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych; tworzenie integralnych form wychowania, nauczania i edukacji
- dostarczanie informacji na temat praw, dostępnych służb i programów osobom niepełnosprawnym, ich rodzinom i opiekunom
- podnoszenie świadomości samych osób niepełnosprawnych co do przysługujących im praw i możliwości
- podjęcie działań w celu podniesienia świadomości społeczności lokalnej na temat osób niepełnosprawnych

Efekty

- przeciwdziałanie osamotnieniu i izolacji społecznej
- niwelowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych
- zwiększenie mobilności zawodowej osób niepełnosprawnych

Dzieci i młodzież

W środowiskach gdzie występuje ubóstwo, bezrobocie i uzależnienia szczególną uwagę należy zwrócić na dzieci. Wychowują się one w rodzinach dysfunkcyjnych, bywają niedożywione i zaniedbane, często doświadczają przemocy ze strony dorosłych. Dzieci z takich rodzin zagrożone są dziedziczeniem biedy i negatywnych wzorców społecznych, ponieważ nie znają innych wzorców zachowań. Dlatego ważne jest, aby pokazać tym dzieciom inne wzorce zachowań poprzez działania edukacyjne i profilaktyczne. Uzupełnieniem tych działań na rzecz dziecka jest akcja dożywiania dzieci w szkłach oraz wyposażenia ich w niezbędne przybory szkolne.

Celem głównym tego obszaru jest wyposażenie młodego pokolenia w umiejętności i kompetencje społeczne niezbędne do kształtowania odpowiedzialności w dalszym życiu społecznym.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postawy odpowiedzialności za własne życie, zdrowie fizyczne, poprawę własnego położenia i przyszłości
- wdrażanie wśród dzieci i młodzieży idei samopomocy i opieki

Zadania:

- ochrona dzieci i młodzieży przed przestępczością i przemocą
- podniesienie jakości pracy szkół
- zapewnienie pomocy socjalnej dzieciom i młodzieży dotkniętej ubóstwem
- wspieranie funkcji rodziny
- promowanie dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionych
- przeciwdziałanie powstawania patologii wśród młodzieży

Efekty

- eliminowanie zjawisk patologii społecznej wśród młodzieży
- wyrobienie nawyków zdrowego, aktywnego spędzania wolnego czasu

- ukształtowanie w młodych osobach aktywności w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego

5.Wdrażanie, realizacja, monitorowanie i aktualizacja strategii

Realizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie zarządzał Zespół Zarządzający składający się z pracowników Urzędu Gminy, Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Przewodniczącego Rady Gminy, radnych i przedstawicieli szkół oraz grup i instytucji społecznych. Rolę Koordynatora pełni Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ze względu na wagę zagadnień oraz długoletni okres realizacji strategii powinna ona być monitorowana. Proces ten zapewni wtedy zgodny z harmonogramem postęp realizacji programu, oraz umożliwi ocenę zasadności przyjętych celów strategicznych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów;
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji;
- dokonywanie bieżących korekt i poprawek;
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych;
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Wskaźnikiem osiągnięć realizacji celów strategicznych będzie zmniejszająca się ilość świadczeniobiorców oraz zmniejszenie się ilości środków przekazywanych na pomoc społeczną.

Rzeczywistość społeczna jest obszarem, gdzie procesy zachodzą bardzo szybko dlatego strategia musi mieć wbudowane mechanizmy pozwalające na ewaluację osiąganych wyników i korektę zamierzonych działań.

Aktualizacja strategii będzie dokonywana co najmniej raz na trzy lata. Aktualizacja będzie dokonywana w wyniku monitoringu zjawisk społecznych rodzących zapotrzebowanie na pomoc społeczną i potrzeby wynikające z aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej w gminie.

Proces ten będzie przebiegał w taki sam sposób jak podczas opracowywania strategii. W trakcie weryfikacji mogą powstać zupełnie nowe cele szczegółowe i projekty dotyczące życia społecznego w gminie , które dotychczas nie zostały ujęte.

6.Zakończenie

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Godzianów pozwoli na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonego celu. Priorytetem jest rozwój gospodarczy gminy, ponieważ jest ona najlepszym sposobem eliminacji większości problemów społecznych takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość.

Realizacja zapisów Strategii pozwoli na stopniowe minimalizowanie źródeł zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego, a w przyszłości wyeliminowanie tych zagrożeń. Gminie pozwoli

to na ograniczenie wydatków na szeroko rozumianą pomoc społeczną i skierowanie większej ilości środków na modernizację i rozwój.